

NORSK
BERGVERKSMUSEUM

ÅRSMELDING 2018

I 2023 kan vi feire Kongsberg Sølvverks 400 årsjubileum, og året etter, i 2024, kan Kongsberg by feire sine 400 år. Norsk Bergverksmuseum forvalter viktige deler av byens historie og identitet, og vi vil være med og gi vårt bidrag til en verdig jubileumsmarkering i 2023, 2024 og årene som følger.

I 2018 fikk vi utarbeidet en masterplan og den danner grunnlaget for det omfattende arbeidet museet skal jobbe med framover. Grunnlaget er lagt for et taktskifte. Museet skal framstå med økt attraksjonskraft og vi skal formidle fortid, samtid og framtid på en ny og spennende måte, men fortsatt tro mot kjernen, nemlig SØLVET.

◆ Kort om museet:

Norsk Bergverksmuseum er et kultur- og naturhistorisk museum som forvalter det nasjonale kulturminnet Kongsberg Sølvverk med bygninger, anlegg og samlinger, og har nasjonale oppgaver knyttet til bergverkhistorien. Videre forvalter museet Kongsbergs industrihistorie og Kongsbergs skihistorie. Museet har forvaltningsansvar for Norges Banks myntverks-samling. Norsk Bergverksmuseum forvalter eiendommer fordelt over et større geografisk område. I alt forvalter museet over 50 store og små bygninger, de fleste av antikvarisk verdi og med sin opprinnelse i Kongsberg Sølvverk.

Kongsberg sentrum:

Kongsberg Sølvverks gamle anlegg i Smeltehytta fra 1844 med tilhørende bygninger og et tomteareal på 21 mål i Kongsberg sentrum inneholder museumsutstillinger, rom for temporære utstillinger, resepsjon/butikk, lokaler til utleie for ulike arrangementer/selskap utleid til Roy Selskapsmat AS, sanitæranlegg og vestibyle. I området for øvrig ligger laboratoriet, vekthus, bergmannstue og et pukkverk, samt parkområdet Kvarten og parkeringsplass for besøkende. Museet leier ut p-plasser på Kvarten. Museets administrasjon leier kontorlokaler av Det Norske Myntverket/Hyttegata 1 as, som ligger i nær tilknytning til resten av museumsanlegget i Hyttegata.

Bergseminaret:

Bergseminaret er en monumental bygning fra 1786 på Kirketorget vis a vis Kongsberg kirke, og ble kjøpt av museet i 2005. Anlegget består i tillegg til hovedhuset, av uthus/garasje (tidligere stall og fjøs), laboratoriet, bakeri/bryggerhus og en nyere vaktmesterbolig (fra 1957). Bergseminaret ble opprettet i 1757 som landets første sivile tekniske høyskole, og er forløper for NTNU i Trondheim og Universitetet i Oslo. Seminaret ble lagt ned i 1814, og etter den tid har anlegget vært eid av Kongsberg Sølvverk til 1957 og fungert som bolig for direktør og bergmester ved Sølvverket. Fra 1957 fram til museet kjøpte eiendommen i 2005, eide Forsvaret anlegget. Fra og med 2012 er det inngått leieavtale med Kongsberg Kommunale Eiendom (KKE), og de har foretatt en større rehabilitering av bygget. Bergseminaret benyttes i dag til kulturskoleformål. Laboratoriet inngår ikke i leieavtalen. Dette bygget leies ut til to utøvende musikere og til småskala konsertformål i deres regi.

Saggrenda:

Saggrenda ligger ca 8 km utenfor sentrum av Kongsberg retning Notodden. Her ligger en stor del av museets anlegg:

Sølvgruvene

Gruveanlegget er et gigantisk sammenhengende gruvekompleks drevet ut i tiden 1623 til 1956 med dypeste gruve på 1070 m. Kongens gruves hovedetasje med tekniske installasjoner har vært vernet siden 1943. Bygninger i området er bl.a. nattstigerhus, smie, mekanisk verksted, sackerhusene, smeltehytte og verkstedhaller. Museet eier Christian 7. stoll til Kongens gruve (2300 m) med gruvejernbane og Kongens gruve. Rom og saler i hovedetasjen (342 m under dagoverflaten) er i bruk til arrangementer, utstillinger, magasin og lager (ca. 5000 m²). Resten av det store gruvesystemet på Overberget og Underberget leier museet av staten ved Nærings- og fiskeridepartementet. Dette er et fredet underjordisk gruvesystem med en rekke gruver som er bundet sammen i sjakter, orter, stoller og tversslag. Da museet ble en stiftelse i 1989, overtok stiftelsen forvaltningen av statens eiendommer og løsøre. I 1993 overtok museet eierskapet også til sackerhusene i Saggrenda.

Gruveåsen

Gruveåsen er et fredet kulturmiljø, og inneholder et komplekst system av dammer, renner og hjulstuer, åpne dagbrudd, underjordsgruver og en rekke andre sølvverksminner fra anlegget som ble påbegynt i 1623 og fram til 1958. Gruveåsen eies og forvaltes av Statskog, i nært samarbeid med museet. Gruveåsen inngår i museets formidling av Sølvverkets historie.

Haus Sachsen

Museet eier og forvalter ett av gruveanleggene, Haus Sachsen. Det er et nærmest komplett daganlegg rundt Haus Sachsen gruve (1628). Bygningsanlegget slik det ser ut i dag er fra 1860-årene, men flere av bygningene har tidligere hatt funksjon ved andre anlegg ved Kongsberg Sølvverk og ble tatt ned for flytting. De sentrale bygningene er overstigergården med våningshus, bryggerhus, uthus og stabbur. Det gamle sackerhuset er oppført nær selve gruveanlegget. Kahuset (sjakt-overbygg) over Erzengel Michael gruve ble oppført som en rekonstruksjon i 1970. Hestegjøpelen (hestevandring) er også en rekonstruksjon etter tilsvarende innretning som sto på samme sted. I området forøvrig er det berghalder, inngang til Sachsen gruve og Sachsen dam.

Årsmelding for 2018

NORSK BERGVERKSMUSEUM

Strategisk plan for Norsk Bergverksmuseum 2016 – 2020.
har formulert følgende hovedmål og kjerneverdier som skal kjennetegne museet:

*Norsk Bergverksmuseum skal være en nyskapende kulturarvinstitusjon
i god dialog med publikum og lokale, nasjonale og internasjonale
samarbeidspartnere.*

◆ Museets kjerneverdier er:

KVALITET OG KUNNSKAP

*Alle tjenester skal kjennetegnes av god kvalitet og profesjonalitet
i alle ledd.*

LAGÅND, SAMARBEID OG GJENSIDIG RESPEKT

*Medarbeidere skal ha gjensidig faglig og personlig respekt
for hverandre, bidra til tverrfaglig samarbeid og god lagånd.*

NYTENKNING OG SAMFUNNSENENGASJEMENT

*Gjennom utadrettet virksomhet skal museet framstå med
attraksjonskraft, sette aktuelle tema på dagsorden og
bidra til kritisk refleksjon.*

TILGJENGELIGHET

*Anlegg og samlinger skal være tilgjengelig for publikum, både
i de fysiske anleggene og ved økt satsing på digitalisering og
andre nettbaserte arenaer.*

Fokusområde 1

Forvaltning

Museet har ved utgangen av 2018 anslagsvis 132453 gjenstander og andre objekter i sin samling. Av disse er 72564 registrert og 9449 er tilgjengelig på Digitalt Museum. I 2018 er det registrert 289 nye objekter, og antall publisert på Digitalt Museum økte med 607.

I forbindelse med nedpakking av utstillingen Norske mineraler og bergverk ble samlingen gjennomgått. De fleste mineralprøvene er registrert, og videre jobb med mineral-samlingen vil dreie seg om oppdatering og kvalitetskontroll av informasjonen som ligger i Primus.

Samarbeidsgruppa for det fredede kultur-miljøet Kongsberg Sølvverk har i 2018 revidert forvaltningsplanen for perioden 2018–2027 og planen er godkjent av Riksantikvaren. Museet arbeider jevnlig med registrering og dokumentasjon av kulturminnene og med rådgivning til myndigheter, tiltakshavere og allmennheten. En frivillig er i gang med inntegning av kulturminnene på digitale kart tilgjengelig på nett (Openstreetmap.org).

Arbeidet med ordening og katalogisering av Kongsberg Sølvverks arkiv har pågått gjennom hele året på Statsarkivet på Kongsberg, og utføres av en pensjonert arkivmedarbeider i

tett dialog med museet. Arkivet ble sammen med bergamtsarkivene og andre relaterte arkiver overført fra Riksarkivet til Kongsberg høsten 2017. Funn under ordningsarbeidet bidrar med dokumentasjon av Sølvverkets og museets historie og eiendommer. Museet har lagt ut tre søkbare manntall over tusenvis av sølvverksarbeiderne på 1700-tallet på nett via Arkivportalen.

Museet har deltatt i en arbeidsgruppe som arbeider med vurdering og utredning av muligheten for et fellesmagasin og fellestjenester for museene i Buskerud. Utredningen legges fram i 2019.

Det er utarbeidet ny sikringsplan. Planen omfatter sikring av alle museets kulturhistoriske verdier mot brann, tyveri, hærværk og naturskade. Arbeid med forebygging av flom er videreført. Vannkanaler er kontrollert, rensert og utbedret for bedre gjennomstrømming og mindre driftsforstyrrelser.

Det er montert innbruddscentral i Overstigerbolig og sakterhus på Haus Sachsen. Smeltehytta i Saggrenda har blitt innbruddsikret samtidig som verksted og lagerhaller er oppgradert. Kamera-overvåkingen i museet er blitt utvidet. Det er foretatt ombygging av håndholdt radiosamband for bruk i gruva. Hjelmlys for guider er bygd om og forbedret. Det er montert WiFi-nett i sakterhusene i Saggrenda til eget bruk og med gjestenett til besøkende.

Bygningsvedlikehold er utført dels av innleide fagfolk og egne ansatte. Laboratoriet i Hyttegata 3 er malt utvendig. Alle vinduer i Kvarten er malt innvendig. Paviljong og inngangsparti på Haus Sachsen er malt. Det er utført reparasjoner på flere tak grunnet skader etter en snørik vinter. Tak over museets resepsjon fikk betydelige skader og er blitt utbedret. Sydvendt gavlvegg på Slighuset har over tid fått frostskafer som har blitt utbedret.

Driftsavdelingen i gang med reparasjon av skifertaket på Smeltehytta.

Toalettanlegget for besøkende ved gruveinngangen og bakrom i Vekthus i Hyttegata 3 er pusset opp. Det er gjort ombygninger i noen utstillingsarealer i Smeltehytta (industriutstillingen, skiavdelingen og sølvrommet).

Det er startet et større prosjekt med varme, ventilasjonsstyring og byggovervåkning i Kongen gruve. Arbeidet vil bli ferdigstilt i 2019. Dette er tiltak som vil redusere driftskostnader ved oppvarming av festsalen. Vareheis i magasin G17 er bygd om til radiostyring for en sikrere bruk.

Aktivitetssplassen i Saggrenda har blitt rustet opp, med sikker og permanent vann- og strømforsyning.

Det ble i 2018 behandlet 7 søknader om gruveferdsel. Alle søknadene ble innvilget.

Museet har en leieavtale med Kongsberg kommunale eiendom (KKE) for Bergseminaret. Leiekontrakten løper videre til 2021.

Fokusområde 2

Forskning og kunnskapsutvikling

Kriminalitet og rettsvesen er tema for to kommende bøker som det er jobbet med i 2018. Første bind, om sølvtyverier og myntforfalskning 1623-1865, er planlagt utgitt i 2019.

Museet samarbeider med kollegaer fra Tsjekkiske geologiske undersøkelser og Naturhistorisk museum i Oslo om flere kommende publikasjoner. Her har geologisk materiale fra Kongsberg vært gjenstand for nærmere undersøkelser.

Museets ansatte sitter i en rekke nasjonale og internasjonale nettverk, hvorav et utvalg er: Per Øyvind Østensen, nettverksansvarlig for Bergverksnettverket og styremedlem i seksjon for samlingsforvaltning, Museumsforbundet. Kåre Kullerud, seksjon for naturhistorie, Museumsforbundet og styremedlem i Norske geoparker. Bjørn Ivar Berg, ekspertkomiteen til Jernverkets Berghistoriske utskott, Stockholm.

Alfhild Skaardal, styret i Museumsforbundet, styreleder i Virke kultur og medlem av Buskerud Kulturminneråd.

Tina Rigby Hanssen, Programrådet for Kultur- ArvOpplevelser, Buskerud fylkeskommune.

Fagfellevurderte artikler:

Bjørn Ivar Berg: Avsindige furier og bergmenn i opprør på Kongsberg i 1730, i: Alsvik, Ola, Hans P. Hosar og Marianne Wiig (red.): I dørtrekken fra Europa. Festskrift til Knut Sprauten i anledning 70-årsdagen 22. juni 2018, Nota Bene, Nasjonalbiblioteket, Oslo 2018, s. 54–79.

Kåre Kullerud, Zozulya DR, Ravna EK, Savchenko YE, Selivanova EA, Timofeeva MG: "Mineralogical and Geochemical Constraints on Magma Evolution and Late-Stage Crystallization History of the Breivikbotn Silicocarbonatite, Seiland Igneous Province in Northern Norway: Prerequisites for Zeolite Deposits in Carbonatite Complexes". I: *Minerals* 2018, 8, 537; NIVÅ 1

Kåre Kullerud, Kotková J, Šrein V, Drábek M,

Škoda R: «Solid solutions in the system acanthite (Ag₂S)–naumannite (Ag₂Se) and the relationships between Agsulfoselenides and Se bearing polybasite from the Kongsberg silver district, Norway, with implications for sulfur–selenium fractionation”. I: *Mineralogy and Petrology* (2018) 173:71; NIVÅ 2

Kåre Kullerud, Ershova V, Prokopiev A, Andersen T, Khudoley A, Thomsen TB: “U–Pb and Hf isotope analysis of detrital zircons from Devonian–Permian strata of Kotel’ny Island (New Siberian Islands, Russian Eastern Arctic): Insights into the Middle–Late Paleozoic evolution of the Arctic”. I: *Journal of Geodynamics* 119 (2018) 199–209 NIVÅ 1

Kåre Kullerud, Ravna EK, Zozulya D, Corfu F, Nabelek PI, Janak M, Slagstad T, Davidsen B, Selbekk RS, Schertl H-P: “Deep-seated Carbonatite Intrusion and Metasomatism in the UHP Tromsø Nappe, Northern Scandinavian Caledonides—a Natural Example of Generation of Carbonatite from Carbonated Eclogite”. I: *Journal of Petrology*, 2017, Vol. 58, No. 12, 2403–2428 NIVÅ 2

Andre artikler og publikasjoner:

Bjørn Ivar Berg: Bergverk, i: *Slekt og Data* nr. 4 2018, s. 26–28.

Bjørn Ivar Berg: Norwegen, i: *Internationale Bibliographie Aufsatzliteratur zur Montangeschichte* 2017, s. 15, *Der Anschnitt. Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau* (bilag til nr. 6 2018)

Kåre Kullerud K, Kotková J, Šrein V, **Berg BI**: «Electrum from the Kongsberg silver district”, I: *Norsk Mineralsymposium* 2018, 63–70.

Frode Sæland, «Bergbau in Norwegen», i: *Industriekultur* 2019. 3 s. (For publikasjon i temanummer om industriminne i Norge 2019.)

Frode Sæland, «Titania», i: *Industriekultur* 2019, 2 s. (For publikasjon i temanummer om industriminne i Norge 2019.)

Foredrag og formidlingsaktiviteter:

Bjørn Ivar Berg: Germans and German connections in Norwegian mining, 1520 to 1950 (paper to a seminar in Bodø April 24th 2018: “GERMAN – NORWEGIAN CO-OPERATION IN THE MINING AND PROCESS INDUSTRY”, 8 pp.)

Kåre Kullerud, *Norsk Mineralsymposium* 9–10 juni 2018: Electrum from the Kongsberg silver district.

Kåre Kullerud, *XXII Meeting of the International Mineralogical Association* 13–17 August 2018,

Melbourne: Electrum from the Kongsberg silver district, Norway.

Kåre Kullerud, Per Øyvind Østensen og Bjørn Ivar Berg, 13. februar 2018, «60 år siden nedleggelsen av Kongsberg Sølvverk»

Per Øyvind Østensen, 9. oktober 2018, «Stolt fortid og spennende framtid. Museums- og samlingshistorie ved KS og BVM», Norsk Bergverksmuseum

Bjørn Ivar Berg, 15. januar: «Oppmåling og kartlegging over og under jord ved Kongsberg Sølvverk», foredrag ved lokale geomatikkdager for Buskerud, Oslo og Akershus, Grand hotell, Kongsberg

Bjørn Ivar Berg, 2. februar: Intervju på NRK Buskerud om utlegging av manntall fra Sølvverket på Digitalarkivet

Bjørn Ivar Berg, 1. mars: «60 år siden nedleggelsen av Kongsberg Sølvverk», foredrag Lions Kongsberg

Bjørn Ivar Berg, 10. mars: «Kongsberg Sølvverk og bergverksarkivene», foredrag Statsarkivet i Kongsberg

Bjørn Ivar Berg, 9. oktober: «Samlinger, utstillinger og turistbesøk ved Kongsberg Sølvverk før 1938», foredrag BVM sm.m. P.Ø. Østensen og K. Kullerud

Bjørn Ivar Berg, 31. oktober: «Istidens oppdager – Geir Hestmarks biografi over Jens Esmark», foredrag Kongsberg bibliotek / Fagbiblioteket USN

Bjørn Ivar Berg, 16. november: «Bergstedene Kongsberg og Røros», foredrag BVM

Erik Engebretsen, Foredrag på Fjellsprenningskonferansen 22. november 2018, «Om malmtransport og pumpeteknologi ved Kongsberg Sølvverk»

Frode Sæland, «Hvorfor ble ikke Norge en nikkelnasjon. Grunnriis av nikkellhistorien før 1909», innlegg på Bergverksseminaret 2018, Kristiansand 11.10.2018. (manus 10 s.)

Dokumentasjonsprosjekter og rapporter:

F. Sæland og B.I. Berg: Rapport med vurdering av løssøre i Stortvart-området. Rapport til Rørosmuseet 24.10.2018 (24 s.)

Frode Sæland, Per Øyvind Østensen: Rapport med vurdering av løssøre i Stortvart-området. BVM-rapport 2018, 24 s.

Per Øyvind Østensen og Christian Berg, deltakelse i Norges Banks verdivurderingsprosjekt. Fotografering av mynter i utstilling på BVM.

Fokusområde 3

Formidling og publikumsrettede tiltak

I planleggingen og gjennomføringen av årsprogrammet for 2018 har museet samarbeidet med Kongsberg bibliotek og Krona kino om flere programpunkter, bl.a. visning av filmen *Skjelvet* med innlegg om jordskjelv av Kåre Kullerud, og foredrag med Bjørn Ivar Berg under Kunnskap til lunsj: «Istidens oppdager – Geir Hestmarks biografi over Jens Esmark».

Deler av industriutstillingen, nyere del, ble stengt i 2017, og i januar 2018 åpnet en ny midlertidig utstilling om Kongsberg Våpenfabrikk og etterfølgerbedriftene. Utstillingen tar for seg industriutviklingen på Kongsberg etter 1945 og følger utviklingen av Kongsberg Våpenfabrikk fra en tradisjonell mekanisk bedrift til dagens høyteknologi bedrifter.

18. september åpnet utstillingen *Metaller – fra mineral til identitetsskapende objekt* i Smeltehytta. Utstillingen ble åpnet av Jon Endre Røed Olsen, Enhetsleder Kultur, Buskerud fylkeskommune. Utstillingen setter søkelys på vår tids behov for mineraler, og de bakenforliggende prosesser for å få fram de metallene som trengs bl.a. i våre datamaskiner og mobiltelefoner. Hele kretsløpet fra gruvedrift til gjenvinning presenteres i utstillingen. Utstillingen har tidligere vært vist på Malmø Museer og Østergötlands Museum. Det er første gang den stilles ut i Norge.

Det er utarbeidet et eget undervisningsopplegg for utstillingen. Aktuelle temaer er: gruvedrift, forbruk av metaller, knapphet på metaller, forurensing fra gruver, resirkulering av elektronisk avfall; mineralenes egenskaper og hva de kan benyttes til, konfliktmineraler og gruver.

Det er også i 2018 gjennomført et pedagogisk opplegg (*Geomus*) for alle 5. klassene. Tilbudet består i fire moduler, der skolene får besøk av museets pedagog som forteller om Kongsberg Sølvverk og viser en rekke gjenstander knyttet til gruvedriften. Deretter er elevene på museet og gis forskjellige roller (yrker knyttet til gruve-

drift). I modul tre skal elevene gjennom bruk av museets mineralsamling tilegne seg kunnskap om mineraler gjennom aktiviteter og gruppearbeid og modul fire er besøk i Kongens gruve med en rekke aktiviteter der de kan teste ut sine kunnskaper fra de forrige modulene.

For barnehagene blir historien om sølvfunnet og sølvverkstida tilpasset gjennom dramatiseringer og med innlagt skattejakt.

Totalt har 2387 skoleelever og 119 barnehagebarn deltatt på undervisningsopplegg ved Norsk Bergverksmuseum i 2018. I tillegg kommer alle elevene som besøker Sølvgruvene, aktivitetsplassen og museet på ordinære skoleturer.

I samarbeid med Buskerud Kunstsenter i Drammen arrangerte museet sommerutstilling i Sakkerhusene i Saggrenda. Utstillingen viste et rikt utvalg av verk, med fokus på grafikk, maleri, glass, keramikk og smykker, laget av en rekke profesjonelle kunsthåndverkere og billedkunstnere i og utenfor Buskerud.

Montering av utstillingen *Metaller - fra mineral til identitetsskapende objekt*.

Familedag på Haus Sachsen.

Familedagen på Haus Sachsen ble gjennomført søndag 26. august og med god oppslutning. Publikum fikk tilbud om vandring i Sachsenstoll, sølvvasking, historisk quiz, vandring opp Ollebakkene, kanopadling og servering av vafler og drikke nystekt brød fra bakerovnen. Museet samarbeidet bl.a. med Kongsberg KFUK-KFUM speiderne, Sølvverkets Venner og Meny Sandsvær.

Museet har fått omtale og presseoppslag i lokal og regional presse. Facebook og Instagram er benyttet til å formidle og markedsføre museets tilbud til publikum, samt fortelle om annet museumsfaglig arbeid og utviklingen av Geo-Lab. Museet produserte i 2018 en ny hovedbrosjyre og et nytt helårsprogram. Hovedbrosjyren ble distribuert til reiselivaktører i Buskerud og Telemark, hoteller, museer og

Besøksstatistikk	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%
Kongens gruve	19 278	20 844	22 286	20 004	23 428	19 556	-16 %
Museet i sentrum	15 185	17 350	17 017	18 350	17 903	15 148	-15 %
Diverse (aktivitetsplassen, Sachsen, byvandring, annet)	8 130	10 557	11 253	9 703	9 220	9 168	-0,5 %
Undervisning	2 057	2 742	3 209	3 091	2 269 ¹⁾	2 506 ¹⁾	+10 %
Aktiviteter (foredrag m.v.)	3 875	4 043	4 755	3 472	3 711 ²⁾	1 729 ²⁾	-53 %
Totalt	42 593	48 751	50 556	48 057	50 151	43 733	-12 %
Smeltehytta og Sakkerhuskroa (Roys Selskapsmat)	10 796	12 442	13 596	11 322	9 929	8 350	-15 %
Totalt	53 389	61 193	64 152	59 379	60080	52083	-13 %

Forklaring til statistikken: 1) Tallene inngår i hovedtallene, og tas med for å vise hvor mye av besøket som er knyttet til museets pedagogiske opplegg for skoler og barnehager. 2) Tallene omfatter besøk til museets foredragsserie, utstillingsåpninger o.l

Fra Maritim divisjon til Kongsberg Maritime

From Maritime Division to Kongsberg Maritime

A strategy for integrating maritime electronics under Kongsberg Maritime was successful and a prerequisite for listing and partial privatisation of the Kongsberg Group.

Norske Innovasjonstiltak vil gi mer enn 1000 arbeidsplasser i Norge og 1000 arbeidsplasser i utlandet. Tiltakene vil gi arbeidsplasser i Norge og i utlandet. Tiltakene vil gi arbeidsplasser i Norge og i utlandet. Tiltakene vil gi arbeidsplasser i Norge og i utlandet.

Midlertidig utstilling om Kongsberg Våpenfabrikk og etterfølgende bedrifter.

samarbeidspartnere. I januar valgte museet å distribuere helårsprogrammet til mange husstander i Kongsberg via Lokalposten AS.

Museets medlemskap i Visit-Telemark har gitt mulighet til å markedsføre museet sammen med flere sentrale reiselivsaktører i Telemark. Museet har hittil i år deltatt i Telemarkskatalogen, aktørkampanje for reiser i Norge, inkludert annonsering i VG, landingsside til Visit-Norway og Facebook, samt høstferiekampanje og julebordkampanje. Museet har i sommerhalvåret hatt faste annonser i Aftenposten og Dagbladet. Museet har vært med i en byguide for Kongsberg i regi av Kongsberg Næringsforum, samt annonsering i guide på Notodden via attraksjonsklyngen Opplev Notodden. Det er dannet et bedriftsnettverk med navn Opplev Notodden som i 2018 fikk innvilget søknad om hovedprosjekt via Innovasjon Norge. Bedriftsnettverket vil arbeide for å styrke reiselivet og opplevelsesproduktene i Notodden og omegn,

inkludert Norsk Bergverksmuseum. Det finnes ikke noe tilsvarende på Kongsberg. Museet hadde en nedgang i besøk i 2018. I gruva skyldes nedgangen i besøket bl.a. færre skoleklasser i mai og juni, en nedgang i arrangement i gruva og færre besøkende i pinsen. For juli og august omfattet nedgangen i gruva hovedsakelig ordinært besøk. Nedgangen på museet i mai og juni skyldes hovedsakelig besøk av færre skoleklasser, inkludert færre fra Kongsberg norsksenter. Nedgang i juli skyldes færre ordinært besøkende.

Faktorer som har påvirket nedgangen: I 2017 arrangerte museet bl.a. konsert, teater og filmvisning i Kongens gruve. Det har ikke vært noe tilsvarende i 2018. I 2017 var det gratis inngang på museet under Glogerfestspillene, Kongsberg Jazzfestival, Studentuke, samt gratis inngang på tirsdager hele sommeren. Museet hadde ikke gratis inngang under disse arrangementene i 2018, og valgte kun gratis inngang på museet tirsdager utenfor sesong.

Fokusområde 4

Fornyning og samfunnsrollen

Museet ferdigstilte i 2018 en masterplan for fornyelse av museets utstillinger og nye fasiliteter for publikum. Utviklingen av de nye basisutstillingene har foreløpig fått tittelen *Jakten på sølvet*. Arbeidet er bygget opp rundt en proseskronologisk rekkefølge, som følger sølvet fra det dype mørke og frem til det er kommet opp i dagen og tas i bruk. Dette er en opplevelsesbasert ide som særlig retter seg mot den viktigste målgruppen, ungdom mellom 12-20 år.

Masterplanen vil danne grunnlaget for museets videre arbeid med fornyelse av sine utstillinger, og det er et ønske å kunne presentere *Jakten på sølvet* til Kongsberg Sølvverk og Kongsberg bys 400 års jubileum i henholdsvis 2023 og 2024.

I april 2018 engasjerte museet en prosjektleder for gjennomføring av masterplanen. Prosjektnavnet er «Norsk Bergverksmuseum 2024» og er delt opp i tre faser:

- GeoLab 2018- 2019
- Kongsberg Skimuseum 2020-2021
- Jakten på sølvet/ Sølvets betydning 2021-2023

Besøk av Sparebankstiftelsen DNB på jeeptur i Gruveåsen.

GeoLab skal være en arena for eksperimentering, mestring og refleksjon, hvor barn og ungdom skal kunne få nye venner og sosiale nettverk. Forprosjektet for GeoLaben startet opp i september 2018 og skal åpnes i desember 2019. Prosjektgruppa består av fagpersoner fra museet og en ekstern utstillingsdesigner. Samarbeidspartnere og nettverksbygging har vært i fokus i prosessen, og studieturer har resultert i nye og viktige samarbeidspartnere som for eksempel Kongsberg Vitensenter, Norsk Teknisk museum i Oslo, Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm og Tekniska museet i Stockholm.

Museet mottok kr. 70.000,- fra Buskerud fylkeskommune og programmet KulturArv-Opplevelser til å utvikle aktiviteter og kultur-opplevelser i gruveåsen. Prosjektet er et samarbeid med Roy's Selskapsmat og skal bl.a. inneholde jeepsafari i gruveåsen.

Detalj fra utstillingen *Metaller - fra mineral til identitets-skapende objekt*.

Fokusområde 5

Museets nasjonale ansvar

Museets planer for nybygg er ikke kommet nærmere en avklaring i 2018. Forprosjektet for nytt museumsbygg ble oversendt fra Statsbygg til Kulturdepartementet i desember 2013. Forprosjektet omfatter i tillegg til selve bygget, også utstillingsprosjekt og brukerstyr. I 2018 er det avholdt møter med Kulturdepartementet og med leder av familie- og kulturkomiteen på Stortinget og i juli fikk museet besøk av kulturminister Trine Skei Grande.

Det Norske Myntverket, som nå eies av Samlerhuset, vurderer å selge eiendommen. Museet har i den anledning meldt sin interesse og fikk tidlig utarbeidet en mulighetsstudie. Mulighetsstudien viser positive synergier ved å åpne eiendommen for allmennheten og gjøre området tilgjengelig for rekreasjon og samhandling med byens øvrige kultur- og samfunnsliv og en nær kobling til museets smeltehytte. I tillegg til de antikvariske verdiene og den historiske tilknytningen til sølvverket, har bygningene, og da særlig produksjonsbygget, en stor bruksverdi for museet. Museet søkte Kulturdepartementet om investeringsmidler til kjøp og oppgradering over statsbudsjettet for 2019, men søknaden er avslått. Museet jobber videre med disse planene også i 2019.

Norsk Bergverksmuseum har avtale med Norges Bank om forvaltning av Norges Banks myntverkssamling. Samlingen omfatter mynter, prøvemynter, produksjonsverktøy for mynt, modellarkiv for mynt, medaljer, verktøy og modeller for medaljer, museale gjenstander og bibliotek. Deler av samlingen er allerede utstilt på Norsk Bergverksmuseum, mens de deler som ikke er utstilt, for det meste er lagret i Norges Bank i Oslo eller ved Det Norske Myntverket på Kongsberg.

Norsk Bergverksmuseum arrangerte Bergverksseminar 11.-12. oktober 2018, *Kulturvern ved bergverk* i Kristiansand i samarbeid med Agder Naturmuseum og Botanisk Hage ved Universitetet i Agder.

Kulturminister Trine Skei Grande og leder av Stortingets kulturkomité, Kristin Ørmen Johnsen på museumsbesøk.

Representanter fra Norsk Kulturråd og Buskerud fylkeskommune på gruvetur.

Fokusområde 6

Organisering og arbeidsmiljø

I juni ble det arrangert fagtur til Skien og Porsgrunn for alle ansatte, med besøk på Ibsens Venstøp, Gea Norvegica, Porselensmuseet og Telemark museums administrasjon i Skien. Ut over dette ble det arrangert felles julelunsj for alle ansatte sammen med museets mange samarbeidspartnere og frivillige. Det har vært avholdt fellesmøter i forbindelse med masterplanprosjektet og endrede personvernrutiner.

Museets ledelse gjennomfører jevnlig møter med tillitsvalgt. Som IA-bedrift har museet fokus på tilrettelegging av arbeidet der det er mulig, for å unngå sykemeldinger og ta imot personer med redusert arbeidsevne på praksisplass. Det er avholdt vernerunder i museets anlegg. Museums- og gruveguidene fikk i 2018 en innføring i museets sikkerhetsrutiner, brann- og evakueringsøvelser og faglig opplæring før sesongstart. Det er gjennomført sikkerhetskurs, inklusiv brann- og evakueringsøvelser i gruveanlegget, også for fast ansatte som har rutinemessige gjøremål i gruva.

Det er gjennomført sertifiseringskurs for traverskran for ansatte som betjener disse kranene, totalt 5 personer. En ansatt har i 2018

gjennomført kurs i varmearbeid, slik at alle museets håndverkere nå har godkjent kurs. Museets renholder har deltatt på kveldskurs i renholdsoperatør, i regi av Folkeuniversitetet.

Tilsynstjeneste av håndslukkere og brannslanger samt vektertjenesten fra Vekter- og alarmservice (VAS) har også fungert godt. Samarbeidet er utvidet til også å inkludere vektertjeneste ved spesifikke tekniske alarmer. Tjenestene fra VAS bidrar til at vi har en høy beredskap på alle våre sikkerhetsanlegg, også på tekniske alarmer. Kongsberg kommune har utført VA-arbeider i Hyttegata. I denne forbindelse er vann og avløp til våre bygg blitt oppgradert med nye rør fra grunnmur og ut til kommunal ledningsnett. Veien får ny kantstein, busslomme og toppdekke i 2019.

Museet har som en prøveordning i 2018 ikke hatt ansatt mekaniker, men har i stedet kjøpt tjenester ved behov. Det ble inngått avtale med StryseMek as for mekanisk hjelp, som utfører kontroller, servicer og nødvendig reparasjon på mekanisk utstyr som benyttes til personbefordring i gruva. Denne ordningen har fungert meget godt.

Fast ansatte ved museet i 2018

Alfhild Skaardal	Direktør
Anne-Trine Nørsterud	Administrasjonssjef
Ida Notvik	Engasjement prosjektleder (start april 2018)
Ingvil Åbyholm Russell	Merkantil/sentralbord/booking
Njål Gunnar Isene	Drift- og sikkerhetssjef
Bjørn Myran	Håndverker
Elmer Sidro	Renholder (50 %)
Tor Flesseberg	Tømrer
Tina Rigby Hanssen	Avdelingsleder, samling og formidling
Morten Øvereng	Butikkansvarlig/omviser
Halvor Sælebakke	Salg- og formidlingskonsulent (slutt mai 2018)
Linda Gurvin	Arrangement- og markedsansvarlig (start mai 2018)
Erik Engebretsen	Museumspedagog
Kåre Kullerud	Konservator geologi
Bjørn Ivar Berg	Forsker
Frode Sæland	Konservator
Per Øyvind Østensen	Konservator
Christian Berg	Fotograf (50 %)

Årsverk

Totalt fast ansatte pr. 31.12.18: 17 personer fordelt på:

- kvinner: 5,39 årsverk
- menn: 10,46 årsverk

Totalt 37 personer har hatt eller har midlertidige arbeidskontrakter som sesongansatte eller som tilkallingsvakter i 2018. Årsverkene fordeler seg slik:

- kvinner: 3,09 årsverk
- menn: 2,29 årsverk

Til sammen: 21,2 årsverk

Andre tilknyttet museet:

Frivillige som jobber med ordning og digitalisering av henholdsvis Sølvverkets arkiver og registrering av koordinater på kulturminner i gruveåsen. Praksisplass via IDEA og Kriminalomsorg i frihet.

Fravær totalt i 2018:

Mulige dagsverk 2018	3998,5
Fravær (dager)	153,0
Fraværs %	3,8
<i>Herav egenmeldt fravær</i>	1,4
<i>-legemeldt fravær</i>	0,9
<i>-barns sykdom</i>	0,6
<i>-permisjoner</i>	0,9

Fokusområde 7

Økonomi

Kulturdepartementet står for grunnfinansiering av driften. Den årlige økningen kompenseres ikke for økningen i KPI. Tilskuddet utgjør 61 % av totale inntekter. Driftstilskudd fra fylkeskommune og kommune utgjør til sammen 2 %, mens de øvrige 38 % er inntekter som museet skaffer til veie via billettsalg fra omvisninger og arrangementer, salg i museumsbutikkene, utleie av kontorlokaler og parkeringsplasser og fra eksterne prosjektmidler. Museet forvalter deler av Norges Banks mynt- og medaljesamling og mottar forvaltningstilskudd fra Norges Bank.

Museet har i 2018 hatt en nedgang i besøk sett mot 2017 og dette gjenspeiles i både billettinntekter og salgsinntekter. Nedgangen i billettinntekter har i kroner en nedgang på ca. 6 %, mens svikten i besøk ligger på 14 %. Differansen forteller at museet har tilbud til publikum som ikke nødvendigvis genererer billettinntekter og at dette svinger fra år til år. Museet yter pedagogiske tilbud til skoler og barnehager som bidrar til museets egeninntekter.

Det har i 2018 vært arbeidet med masterplanprosjektet og det jobbes fortløpende med å skaffe finansiering etter hvert som delprosjektet «Geolab» tar form. Det er så langt mottatt midler fra det avsluttede Exploriprojektet i Kongsberg og fra Sølvverkets Venner. Disse midlene utløser gaveforsterkningsmidler fra

Kulturdepartementet. Museet har også mottatt tilsagn på kr. 1 250 000,- fra Sparebankstiftelsen DNB til «Geolab». Disse kommer til utbetaling i 2019. Museet har engasjert en prosjektleder til arbeidet med masterplanen.

Det ble i 2017 søkt om sikringsmidler til diverse prosjekt for regnskapsåret 2018. Til sammen ble det utført sikringsrelatert arbeid for kr 445' i 2018 hvorav 330' ble dekket av sikringsmidler fra Kulturrådet.

Omsetning i museumsbutikkene spiller besøkstall og totalt sett ser man en nedgang i omsetning fra 2017. Det ble anskaffet datakasser til alle utsalgssteder i 2018.

Lønn- og personalkostnader har et mindre forbruk enn budsjettert noe som forklares med at en stilling ikke var besatt hele året, mindre forbruk av timelønn og mindre kostnader til pensjon enn budsjettert. Kostnader til strøm økte kraftig i 2018 og forbruket ligger kr 330' over budsjett. Til sammen betalte museet over 1 million kroner i strøm i 2018. Lisenser i forbindelse med IKT beløper seg til kr 507' i 2018. De største samlepostene i budsjettet er vedlikehold av bygg og anlegg. Museets anlegg er svært omfattende og krever store ressurser både til daglig drift og vedlikehold av bygninger og til anlegget under jord.

Resultatregnskap 01.01.-31.12.18

Norsk Bergverkmuseum Org.nr: 977 113 490

Resultatregnskap 01.01. - 31.12.18

Note	Regnskap 2018	Budsjett UB 2018	Budsjett- avvik	Regnskap 2017	Budsjett 2019
RESULTATREGNSKAP					
Driftsinntekter					
	2 549 040	2 312 500	236 540	2 203 913	2 475 667
	3 180 825	3 393 000	-212 175	3 372 781	3 393 000
9	2 277 476	2 261 000	16 476	2 141 424	2 235 000
	292 693	138 000	154 693	276 667	130 000
Sum Driftsinntekter	8 300 034	8 104 500	195 534	7 994 784	8 233 667
Tilskudd					
	16 320 000	16 320 000	0	15 970 000	17 475 000
6,7	792 535	200 000	592 535	475 367	821 833
10	1 103 919	1 110 000	-6 081	1 148 919	910 000
Sum tilskudd	18 216 453	17 630 000	586 453	17 594 286	19 206 833
Sum inntekter	26 516 488	25 734 500	781 988	25 589 070	27 440 500
Driftskostnader					
	1 248 018	1 311 000	-62 982	1 368 647	1 133 000
8	14 916 419	15 496 000	-579 581	13 562 054	15 928 500
1	233 107	225 000	8 107	206 630	250 000
7	1 444 724	0	1 444 724	621 280	2 465 500
1,8	7 590 723	8 667 500	-1 076 777	8 714 793	7 629 000
	0	0	0	0	0
Sum driftskostnader	25 432 992	25 699 500	-266 508	24 473 404	27 406 000
DRIFTSRESULTAT	1 083 496	35 000	1 048 496	1 115 666	35 000
Finansielle poster					
	107 114	115 000	-7 886	116 035	115 000
	160 333	150 000	10 333	170 428	150 000
Netto finansposter	-53 219	-35 000	-18 219	-54 392	-35 000
			0		0
ÅRSRESULTAT	1 030 277	0	1 030 277	1 061 274	0
			0		0
			0		0
DISPONERING AV ÅRSRESULTAT					
			0		0
			0		0
5	1 030 277		1 030 277	1 061 274	0
SUM DISPONERT	1 030 277		1 030 277	1 061 274	0

Balanse - Eiendeler pr 31.12.18

	Note	2018	2017
Anleggsmidler			
Sum immaterielle eiendeler		0,00	0,00
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	1	28 049 013	29 421 378
Inventar, maskiner, biler, samlinger	1	946 747	877 894
Sum anleggsmidler		28 995 760	30 299 272
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer aksjer/andeler	11	10 000	10 000
Sum anleggsmidler		29 005 760	30 309 272
Omløpsmidler			
Varelager		1 331 872	1 157 287
Fordringer			
Kundefordringer		742 420	196 270
Andre fordringer		414 962	2 161 898
Sum fordringer	2	1 157 382	2 358 169
Sum betalingsmidler	3	9 774 600	6 482 211
Sum omløpsmidler		12 263 854	9 997 666
SUM EIENDELER		41 269 614	40 306 938

BALANSE - Eiendeler pr 31.12.18

Norsk Bergverkmuseum Org.nr: 977 113 490

Balanse - EK og Gjeld pr 31.12.18

	Note	2018	2017
EGENKAPITAL			
Stiltelseskapital		200 000	200 000
Stiftelsens kapital		18 524 805	18 524 805
Sum innskutt kapital	4	18 724 805	18 724 805
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	5	11 557 505	10 527 229
Sum egenkapital		30 282 311	29 252 034
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Øremerkede midler	2,3,6,7	1 986 711	1 109 131
Langsiktig gjeld			
Sum langsiktig gjeld	1,2	5 190 000	6 470 000
Kortsiktig gjeld			
Sum leverandørgjeld/trekk		1 423 716	1 224 874
Skyldige offentlige avgifter		1 033 871	947 034
Annen kortsiktig gjeld		1 353 006	1 303 865
Sum kortsiktig gjeld		3 810 593	3 475 774
Sum gjeld		10 987 304	11 054 904
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		41 269 614	40 306 938

Alfheid Skaardal
Direktør

Helge Evju
Styrets leder

Leif Dybing for
Frank Nordvik
Styremedlem

Frode Sæland
Styremedlem

Gro Sel Tveito
Styremedlem

Wivi-Ann Bamrud

Lene Elisabeth Walle

Stein Weber

Regnskapsprinsipper

Norsk Bergverksmuseum er en privat stiftelse.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk for små foretak.

Driftsinntekter/drifstkostnader

Inntektsføring skjer etter opptjeningsprinsippet, som normalt vil være leveringstidspunktet av varen/tjenesten.

Kostnader medtas etter sammenstillingsprinsippet, dvs i samme periode som tilhørende inntekt.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Aksjer og andeler

Langsiktige investeringer er verdsatt til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Varebeholdning

Lager av varer er verdsatt til laveste av anskaffelseskost etter FIFO-prinsippet og virkelig verdi. Det foretas nedskrivning for påregnelig ukurans.

Varige driftsmidler

Tomter avskrives ikke. Museumsbygningene er bevaringsverdige og har en ubestemmelig levetid. Disse avskrives ikke.

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlenes forventede levetid dersom de har antatt levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr. 15 000. Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøp av driftsmidlet. Tilskudd tilknyttet anskaffelse av driftsmidler aktiveres i takt med påløpt kostnad.

Note 1 - Varige driftsmidler

	Fast eiendom	Påkostning Haus Sachsen	Samlinger	Inventar og kunst	Totalt
Anskaffelseskost 01.01.	34 138 821	847 285	100 003	2 166 919	37 253 028
Tilgang			31 320	224 700	256 020
Avgang					0
Anskaffelseskost 31.12.	34 138 821	847 285	131 323	2 391 619	37 509 048
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	5 480 000	84 728		1 385 453	6 950 181
Årets avskrivning vedlikehold	1) 1 330 000	0	0	0	1 330 000
Årets avskrivninger	0	42 364		190 742	233 107
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	6 810 000	127 093	0	1 576 195	8 513 288
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	0	0	0	0	0
Reverserte avskrivninger 31.12.	0	0	0	0	0
Bokført verdi pr 31.12	27 328 821	720 192	131 323	815 424	28 995 760
Avskrivningssatser (lineære)	0	5 %	0	0-33%	

Anskaffelseskost for samlinger, inventar og utstyr før 01.01.03 er ukjent.

Bokført verdi av bygninger fordeles:	2018	2017
Bygninger Kongsberg	9 520 000	9 520 000
Bygninger Saggrenda	1 415 000	1 415 000
Bygninger Haus Sachsen	1 391 000	1 391 000
Sakkerhusene	4 472 800	4 472 800
Bergseminaret	4 614 021	4 614 021
Bergseminaret - oppussing KKE	3 990 000	5 320 000 1)
Gruveanlegg Kongens Gruve	507 000	507 000
Tomt Saggrenda og Saggrenda Verk	384 000	384 000
Eiendom	1 035 000	1 035 000
Sum	27 328 821	28 658 821

1) Bergseminaret - oppussing KKE

Bergseminaret er i henhold til avtale med KKE blitt rehabilitert, og denne kostnaden er dekket av leietaker KKE. Antatt verdi utgjør 10,8 millioner. Denne posten er først innarbeidet i 2013 etter at KKE har disponert lokalene i 2 år. Museet har i henhold til avtale med KKE dekket 2,5 millioner av rehabiliteringen. Restverdi på 8,3 millioner avskrives i takt med inntektsføringen over leieperioden og antatt verdifall. Årlig kostnadsføres kr 1 330 000 som vedlikehold og kr 1 330 000 føres som leieinntekt. Leieinntekten reduserer KKE sine rehabiliteringskostnader som er periodisert som gjeld. Periodisert kostnad er kr 3 990 000 og gjeld er kr 2 490 000 pr 31.12.2018.

Note 2 - Fordringer og gjeld

Ingen av museets fordringer forfaller senere enn ett år etter regnskapsårets slutt.

Avdragsbetaling startet i 2015 for langsiktig lån på kr. 4 500 000,-. Restgjeld pr 31.12.18 er kr. 2 700 000,-.

Som sikkerhet for langsiktig gjeld er det tatt pant i Bergseminaret, bokført verdi kr. 4 614 021,-.

Avsetning for forpliktelser utgjør i sin helhet øremerkede midler. Dette er midler som museet enten har mottatt til øremerkede formål/prosjekter, eller som museet selv har opparbeidet over drift og øremerket til spesielle formål/prosjekter. Disse midlene blir inntektsført i takt med investeringer/utførelse av prosjektene. Se egen note for nærmere opplysninger.

Note 3 - Bundne midler

Bundne skattetrekkmidler utgjør kr. 542 196,-. Øremerkede prosjektmidler mottatt fra eksterne aktører utgjør kr. 1 386 711,-, disse står ikke på egen bankkonto.

Note 4 - Stiftelsens kapital

Stiftelsens kapital viser verdien av midler museet forvalter:

	2018	2017
Stiftelseskapital	200 000	200 000
Stiftelsens kapital	18 524 805	18 524 805
Sum stiftelsens kapital	18 724 805	18 724 805

Note 5 - Annen egenkapital

Annen egenkapital gjelder midler tilført museet gjennom årenes drift:

Annen egenkapital 01.01.	10 527 229
Årets overskudd	1 030 277
Annen egenkapital 31.12.	11 557 506

Note 6 - Øremerkede midler/tilskudd

Prosjekt	Rest øremerka midler pr. 31.12.2017	Tilgang 2018	Anvendt 2018 Inntektsført	Overført fra/til prosjekt 2018	Restbeløp øremerkede midler 31.12.2018
1 Saggrendaområdet	12 672			151 800	164 472
2 Utvikling gruva	76 800			-76 800	0
3 Digital utvikling - APP	225 395		-170 000		55 395
19 Lokstall gruva*	75 000			-75 000	0
31 Seminar bergverk	0				0
39 Næringsdep., planlagt bokutgivelse 2019/20	203 947				203 947
42 Museet sprinkl. sikr.	29 387	-29 387			0
43 Middelalderbergverk	18 160			-18 160	0
45 Sikring museet	86 519	358 387	-444 906		0
52 Birger Ruuds Minnerenn	2 110			-2 110	0
58 Masterplan		1 228 170	-174 592	32 690	1 086 267
59 Familiedag på Haus Sachsen 2014	4 219		-3 036	-1 183	0
63 Min by, din by	11 237			-11 237	0
64 Gruveåsen	0	52 500			52 500
	-4				-4
SUM	745 441	1 609 670	(792 535)	-	1 562 576
Fondsmidler					
Fond Sølv. Venner	200 200	60 445		-	260 645
Fond for samlinger og formidling	163 490			-	163 490
Sum fondsmidler	363 690	60 445	-	-	424 135
Sum avsetninger og forpliktelser	1 109 131	1 670 115	(792 535)	-	1 986 711

Note 7 - Prosjekter

Prosjektoversikt pr 31.12.18	Periodens inntektsførte tilskudd	Andre inntekter	Periodens lønns-kostnad	Periodens annen drifts-kostnad	Periodens prosjekt resultat
1 Saggrendaområdet					0
3 Digital utvikling - APP	170 000			170 000	0
31 Seminar bergverk		9 708		25 521	-15 813
39 Næringsdepartementet					0
&45 (gammel 42-2) Sikring museet	444 906			471 575	-26 669
43 Middelalderbergverk					0
58 Masterplan	174 592		482 399	292 193	-600 000
59 Familiedag på Haus Sachsen 2014	3 036			3 036	0
63 Min by, din by					0
Sum prosjekter	792 535	9 708	482 399	962 325	-642 482

Prosjektets resultat utgjør inntekt (+)/kostnad (-) som er belastet ordinær drift.

Note 8 - Lønn, godtgjørelse og lån ansatte m.v.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2018	2017
Lønninger	11 512 717	11 294 406
Arbeidsgiveravgift	1 686 098	1 902 380
Pensjonskostnader	1 490 125	2 074 351
Korrigerig: tidligere for mye innbetalte pensjonskostnader KLP		-1 928 469
Andre lønnskostnader	227 479	219 386
Sum lønnskostnader	14 916 419	13 562 054

Gjennomsnittlig antall ansatte, faste	16	17
Gjennomsnittlig antall ansatte, timelønnede	4	6
Gjennomsnittlig beregnet totale årsverk	20	23

Ytelse til ledende personer:

	Direktør	Styrets leder	medlemmer
Lønn	952 118	50 000	176 000
Pensjonskostnader	21 727		
Andre ytelser	4 392		

Revisor:

Kostnadsført revisjonshonorar for 2018 utgjør kr. 169 559,- fordeles:

Ordinær revisjon 2018	76 786
Ordinær revisjon, gjelder 2017	41 429
Annen bistand	0
Sum	118 215

Note 9 - Leieinntekter

Leieinntekter fremkommer slik:

	2018	2017
Leieinntekter	2 277 476	2 141 424

Note 10 - Andre tilskudd

Andre tilskudd fremkommer slik:

	2018	2017
Tilskudd Norges Bank	603 919	603 919
Hovedorganisasjonen Virke, OU-fond tiltaksmidler	0	20 000
Tilskudd Sølverkets Venner	0	75 000
Kongsberg kommune, driftstilskudd	300 000	300 000
Buskerud Fylkeskommune, driftstilskudd	200 000	150 000
Sum	1 103 919	1 148 919

Note 11 - Aksjer

Selskaps navn	Antall	Kostpris	bokført verdi
Visit Telemark AS	5	10 000	10 000

Til styret i Norsk Bergverksmuseum

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Norsk Bergverksmuseums årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

PricewaterhouseCoopers AS, Dyrmyrgt. 35, NO-3611 Kongsberg

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til [https://revisorforeningen.no/revisjonsberetning er](https://revisorforeningen.no/revisjonsberetning_er).

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Kongsberg, 25. februar 2019
PricewaterhouseCoopers AS

Stein Erik Rotegård
Statsautorisert revisor

Detalj fra modellskap fra omkring 1750.

NORSK
BERGVERKSMUSEUM

Hyttegt. 3, 3616 Kongsberg
bergverksmuseet@bvm.no • www.norsk-bergverksmuseum.no